

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1942 kl. 11 f. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av motion om utredning av frågan, huru landsbygden skall kunna göras delaktig av de sociala och kulturella förmåner som städerna bereda sina inbyggare.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 16, har herr *Nilson* i Spånstad m. fl. hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning av frågan, hur landsbygden skall kunna göras delaktig av de sociala och kulturella förmåner, som städerna, och alldeles särskilt de större, bereda sina inbyggare.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från *Yttranden.* lantbruksstyrelsen, medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen, socialstyrelsen, järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholm, Östergötlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Dessutom har tillfälle beretts Landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, arbetsgivarföreningen, landsorganisationen och Riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.) att inkomma med yttrande.

Lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholm, Göteborg och Bohus samt Västernorrlands län, Landskommunernas förbund, landsorganisationen och R. L. F. tillstyrka utredning. Däremot avstyrkes motionen av socialstyrelsen, länsstyrelserna i Hallands, Skaraborgs och Västerbottens län samt av arbetsgivarföreningen. Medicinalstyrelsen, länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län samt Svenska landstingsförbundet förklara sig icke ha något att erinra eller icke böra avråda från utredning. I övriga yttranden tages ej ställning till frågan om utredning.

Lantbruksstyrelsen hänvisar till att jordbruket ej kan bjuda lika goda avlöningsförmåner och arbetsförhållanden som andra näringar samt att arbetsbördan för särskilt landsbygdens kvinnor är oproportionerligt stor. Utbildningsmöjligheterna böra beaktas. Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att de åtgärder, som i motionen påyrkas, torde visa sig förenade med problem av stor ekonomisk räckvidd och länsstyrelsen kan ej oreserverat ansluta sig till motionens riktlinjer men anser sig böra tillstyrka en allsidig och förutsättningslös undersökning. Länsstyrelsen i Västernorrlands län hänvisar också till kostnader, som kunna förutses, om motionens önskemål skola tillgodoses. Särskilt anses det önskvärt, att utvecklingen inom

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 13 saml. 2 avd. Nr 7.

tätorterna befordras. Landsorganisationen tillstyrker visserligen utredning men ifrågasätter om det kan vara lämpligt att sammanföra alla de i motionen berörda problemen till en gemensam utredning eller om särskild utredning vid sidan om befolkningssakkunnigas uppdrag är påkallad.

Socialstyrelsen hänvisar till att det problemkomplex, som motionen berör, redan uppmärksamrats i ett flertal slutförda eller pågående utredningar och att befolkningskommissionen för icke många år sedan verkställde en allmänt orienterande utredning i ämnet, varför ny utredning omfattande hela frågekomplexet skäligen knappast synes böra igångsättas. Länsstyrelserna i Hallands och Skaraborgs län anse att utredning enligt motionens linjer icke kan förväntas ge praktiska resultat. Länsstyrelsen i Västerbottens län påpekar, att många frågor, som berörts, redan äro utredda, att ytterligare utredning skulle bli dyrbar och tidsödande och att avgörande, som måste betecknas som angeläget, skulle ställas på framtiden. Arbetsgivarföreningen anser att dyrortsgrupperingens eventuella orättvisor överdrivas och att landsbygdens fördelar underskattas.

I övriga yttranden redogöres för vad som åtgjorts på olika hithörande områden. Sålunda framhåller såväl generalpoststyrelsen som järnvägsstyrelsen, att frågan om kommunikationernas förbättring är en ren kostnadsfråga och att deras försämring för närvarande berott på krisen.

Utskottet.

Utskottet delar för sin del motionärernas uppfattning, att allt som med rimliga ekonomiska uppoffringar kan åstadkommas för att göra landsbygdens befolkning delaktigt av de förmåner, som stadsbefolkningen åtnjuter, också bör göras. Det är sålunda otvivelaktigt riktigt, att det för en stadsfamilj ställer sig väsentligt lättare och billigare att ge barnen uppfostran och utbildning, som svarar mot deras begåvning och färdigheter. Önskvärt vore givetvis om möjligheterna härvidlag kunde göras lika för alla medborgare. På samma sätt ha städernas invånare otvivelaktigt lättare tillgång till sjukvård, även om mycket under senare år gjorts för utbyggnad av landsbygdens sjukvårdsinrättningar. I den mån tillgången till nöjen och förströelser utgör en medverkande orsak till flyttning från landsbygd till stad, kan det heller icke bestridas, att tillfälle för inbyggarna att roa och förströ sig äro rikligare i städerna än på landsbygden, om än de nöjen, som bjudas, icke alla gånger äro av den art, att man skulle vilja utöka landsbygdens möjligheter att deltaga i dem. Åtskilligt stode givetvis att vinna, om kommunikationerna av olika slag kunde utbyggas och förbättras. Sådant läget är torde detta emellertid vara uteslutet, men utskottet utgår ifrån, att detta kommer att ske, då normala förhållanden åter inträtt.

Om utskottet sålunda hyser uppfattningen, att många missförhållanden böra rättas till, känner utskottet sig däremot icke övertygat om att en utredning, omfattande ovan nämnda och ytterligare många andra problem, kan förväntas inom rimlig tid ge något positivt och praktiskt resultat. Snarare kan det enligt utskottets mening befaras, att igångsättandet av en dylik omfattande och tidsödande utred-

ning skulle verka hindrande för genomförande av önskvärda partiella reformer på hithörande områden. Det synes därför utskottet vara att föredraga, om i stället de utredningar, som redan pågå rörande många i motionen berörda frågor, påskyndades och eventuella åtgärder, som av utredningarna kunna bli föreslagna, vidtagas. Sådana utredningar äro exempelvis fritidsutredningen, utredningen rörande landsbygdens byggnadsfrågor, utredningen rörande vattenförsörjningen på landsbygden, utredningen om de lokala levnadskostnadsolikheterna, kommunalskatteutredningen, 1940 års skolutredning o. s. v.

Utskottet anser sig med stöd av ovanstående icke kunna tillstyrka den i motionen påyrkade utredningen utan får hemställa,

att motionen II:16 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 maj 1942.

På utskottets vägnar:

TORSTEN NILSSON.

Närvarande: herrar *Torsten Nilsson*, *Persson* i Norrby, fru *Ebon Andersson**, herrar *Nilsson* i Göingegården*, *Jansson* i Kalix, *Jonsson* i Kastanjegården*, *Jansson* i Hällefors, *Lundberg* i Uppsala, *Hansson* i Skediga och fröken *Olsson**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.